

Βρυξέλλες, 8.12.2016
COM(2016) 790 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**Σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της απόκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στην απάτη σχετικά με τα ταξιδιωτικά έγγραφα**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ολοένα και πιο σημαντικό πρόβλημα της απάτης σχετικά με τα ταξιδιωτικά έγγραφα τέθηκε στο επίκεντρο της προσοχής μετά τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη και τις τρέχουσες μεταναστευτικές ροές. Η απάτη σχετικά με έγγραφα έχει καταστεί παράγοντας διευκόλυνσης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, ενώ επίσης συνδέεται με την εμπορία ανθρώπων¹ και την παράνομη διακίνηση μεταναστών. Είναι ζωτικής σημασίας η ενίσχυση της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων και μεταξύ άλλων η ενίσχυση των υποκείμενων δομών διαχείρισης των εγγράφων ταυτότητας.

Στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο *Ενίσχυση της ασφάλειας σε έναν κόσμο σε διαρκή κίνηση: βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και ισχυρότερα εξωτερικά σύνορα*², η Επιτροπή επισήμανε την αναγκαιότητα των ασφαλών ταξιδιωτικών εγγράφων και των εγγράφων ταυτότητας για την ακριβή εξακρίβωση της ταυτότητας ενός προσώπου και δήλωσε ότι θα παρουσιάσει σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της πλαστογράφησης των ταξιδιωτικών εγγράφων. Μια βελτιωμένη προσέγγιση του ζητήματος θα βασίζεται στην ύπαρξη ισχυρών συστημάτων για την πρόληψη παραβάσεων και απειλών κατά της εσωτερικής ασφάλειας που οφείλονται σε ελλείψεις όσον αφορά την ασφάλεια των εγγράφων.

Συνήθως, τα ταξιδιωτικά έγγραφα έχουν τη μορφή διαβατηρίων, αλλά επίσης περιλαμβάνουν εθνικά δελτία ταυτότητας και άδειες διαμονής για τους υπηκόους τρίτων χωρών (όταν χρησιμοποιούνται εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα). Οι πολίτες της ΕΕ μπορούν να εισέλθουν και να εξέλθουν από την ΕΕ, τον χώρο Σένγκεν και ορισμένες χώρες εκτός ΕΕ χρησιμοποιώντας το εθνικό δελτίο ταυτότητας που εκδίδουν τα κράτη μέλη. Αυτό σημαίνει, για παράδειγμα, ότι οι αλλοδαποί τρομοκράτες μπορούν να ταξιδεύουν μεταξύ ΕΕ και Τουρκίας χρησιμοποιώντας μόνο το εθνικό δελτίο ταυτότητας που διαθέτουν.

Τα ταξιδιωτικά έγγραφα της ΕΕ παρουσιάζουν μεγάλη ζήτηση μεταξύ των απατεώνων. Υπολογίζεται ότι τουλάχιστον τα τρία τέταρτα των πλαστογραφημένων εγγράφων που εντοπίστηκαν στα εξωτερικά σύνορα αλλά και εντός του χώρου χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα, έχουν εκδοθεί από κράτη μέλη της ΕΕ και τις συνδεδεμένες χώρες του Σένγκεν³. Σύμφωνα με πρόσφατες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής, τα εθνικά δελτία ταυτότητας με χαμηλότερο επίπεδο ασφάλειας που εκδίδονται από τα κράτη μέλη είναι τα συχνότερα εντοπιζόμενα πλαστά έγγραφα που χρησιμοποιούνται για μετακίνηση εντός του χώρου Σένγκεν. Η «εκμετάλλευση της ομοιότητας» (περίπτωση κατά την οποία ο κάτοχος του εγγράφου παρουσιάζει απλή ομοιότητα με τον πραγματικό κύριο του εγγράφου) παρουσιάζει όλο και περισσότερα κρούσματα και συνεχίζει να αποτελεί το πιο συχνά εμφανιζόμενο είδος απάτης κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2016. Η απόκτηση γνησίων εγγράφων με χρήση πλαστών εγγράφων «βάσης» (πιστοποιητικών γέννησης, γάμου και θανάτου), παραμένει μία από τις μεγαλύτερες απειλές, καθώς ο εντοπισμός της αποδεικνύεται ιδιαίτερα δυσχερής.

Δεδομένων των ανωτέρω, κρίνεται απαραίτητο για την ΕΕ και κυρίως τα κράτη μέλη να εντείνουν τις προσπάθειες για τη βελτίωση της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων που

¹ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2016) 159 final που συνοδεύει την Έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώνεται στις ενέργειες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2016).

² COM(2016) 602 final, 14.9.2016.

³ Το δεύτερο τρίμηνο του 2016, το 74,33 % των πλαστών δελτίων ταυτότητας, το 60,46 % των πλαστών αδειών διαμονής και το 17,11 % των πλαστών διαβατηρίων ήταν έγγραφα της ΕΕ (τριμηνιαία έκθεση ανάλυσης κινδύνων της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής).

εκδίδονται για λογαριασμό πολιτών της ΕΕ και υπηκόων τρίτων χωρών. Η ασφάλεια των ταξιδιωτικών εγγράφων συνιστά σημαντικό τομέα για την καλύτερη προστασία των συνόρων και την οικοδόμηση μιας αποτελεσματικής και πραγματικής Ένωσης Ασφάλειας⁴.

Οι μορφές πλαστογράφησης ταξιδιωτικών εγγράφων εξελίσσονται ταχέως. Τα εγκληματικά δίκτυα που εμπλέκονται στην πλαστογράφηση ταξιδιωτικών εγγράφων αποκτούν όλο και μεγαλύτερη εξειδίκευση και αναπτύσσουν συνεχώς νέες μορφές πλαστογράφησης, όπως η παραποίηση συσκευών κατά της πλαστογράφησης και τεχνικές παράκαμψης βιομετρικών ελέγχων, ενώ παράλληλα έχουν αναπτύξει ένα νέο *modus operandi*.

Η εισαγωγή πιο εξειδικευμένων συστημάτων όσον αφορά τα χαρακτηριστικά ασφάλειας, τις μεθόδους παραγωγής και τα συστήματα ελέγχου των εγγράφων καθιστά όλο και πιο δύσκολη την πλαστογράφηση ή παραποίηση των εγγράφων ταυτότητας και ταξιδιωτικών εγγράφων. Εντούτοις, οι απατεώνες εγκαταλείπουν όλο και περισσότερο τις «παραδοσιακές» μεθόδους απάτης —οι οποίες εστιάζουν στο υλικό έγγραφο, για παράδειγμα, αλλοιώνοντας την ημερομηνία λήξης του διαβατηρίου (πλαστογράφηση) ή παράγοντας ένα καθ' όλα πλαστό έγγραφο (παραποίηση)— και στρέφονται σε άλλους τύπους απάτης σχετικά με τα έγγραφα, όπως η εκμετάλλευση της ομοιότητας (look-alike fraud). Επίσης, στοχεύουν πλέον σε άλλα είδη εγγράφων, όπως τα έγγραφα «βάσης» τα οποία χρησιμοποιούνται ως δικαιολογητικά για την έκδοση γνήσιων ταξιδιωτικών εγγράφων.

Σύμφωνα με την έκθεση της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής του 2016⁵, η απάτη και η δόλια απόκτηση γνήσιων εγγράφων αυξήθηκε κατά 4% και 76% αντίστοιχα μεταξύ του πρώτου τριμήνου του 2015 και του πρώτου τριμήνου του 2016, ενώ μειώθηκαν κατά 8% τα ποσοστά απάτης με χρήση παραποιημένων εγγράφων.

Η παρούσα ανακοίνωση θεσπίζει ένα σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων. Καίτοι τα πρότυπα ασφαλείας για τα ταξιδιωτικά έγγραφα και οι απαιτήσεις για τους ελέγχους στα σύνορα⁶ καθορίζονται σε ενωσιακό επίπεδο, εντούτοις τα κράτη μέλη παραμένουν εξ ολοκλήρου αρμόδια για την έκδοση των εγγράφων «βάσης» και, προς το παρόν, για την παραγωγή και έκδοση των ταξιδιωτικών εγγράφων. Το σχέδιο δράσης θεσπίζει μέτρα τα οποία θα λάβει η Επιτροπή και προβαίνει σε συστάσεις για την ανάληψη δράσης σε επίπεδο κρατών μελών μέσω της θέσπισης εθνικών πολιτικών ως προς όλες τις πτυχές της ασφάλειας ταξιδιωτικών εγγράφων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σε όλα τα μέτρα που περιγράφονται στο παρόν σχέδιο δράσης.

Ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, η Επιτροπή θα παρακολουθεί αδιαλείπτως την ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης και θα χρησιμοποιεί τις εξουσίες της για την επιβολή της ορθής εφαρμογής του, όταν κρίνεται σκόπιμο και απαραίτητο.

II. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την *Υλοποίηση του ευρωπαϊκού θεματολογίου για την ασφάλεια για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και την οικοδόμηση μιας αποτελεσματικής και πραγματικής Ένωσης Ασφάλειας*, COM(2016) 230 final, 20.4.2016.

⁵ <http://frontex.europa.eu/publications>

⁶ Όσον αφορά τις απαιτήσεις για τους ελέγχους στα σύνορα, βλ. τίτλο V κεφάλαιο 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

1. Καταχώριση της ταυτότητας

Ο εντοπισμός των γνησίων εγγράφων που εκδίδονται με βάση πλαστό δελτίο ταυτότητας είναι δυσχερής κατά τη διέλευση των συνόρων ή εντός του εδάφους κράτους μέλους. Η ταυτότητα των προσώπων πρέπει να εξακριβώνεται και τα έγγραφα «βάσης»⁷ πρέπει να εκδίδονται με βάση τα δημοτολόγια τα οποία περιέχουν τα σχετικά επικαιροποιημένα ιστορικά, κοινωνικά και γεωγραφικά δεδομένα. Οι χώρες που διαθέτουν δημοτολόγιο με βιομετρικά δεδομένα ή βάση δεδομένων ταξιδιωτικών εγγράφων μπορούν να ελέγχουν την ταυτότητα ενός προσώπου κάθε φορά που το πρόσωπο αυτό υποβάλλει αίτηση για έκδοση νέου ταξιδιωτικού εγγράφου, κατά τρόπον ώστε να καθίσταται αδύνατη η αίτηση έκδοσης γνησίου εγγράφου με τη χρήση παραποιημένου εγγράφου «βάσης».

Καίτοι η αλλαγή ονόματος είναι καθόλα νόμιμη διαδικασία, πρέπει να επιδεικνύεται ιδιαίτερη προσοχή στην όλη διαδικασία και τα επί μέρους στοιχεία αυτής πρέπει να μην παρουσιάζουν αδυναμίες. Στην περίπτωση που ενήλικοι εγγράφονται στα δημοτολόγια ή υποβάλλουν αίτηση έκδοσης διαβατηρίου για πρώτη φορά (για παράδειγμα, μετά την πολιτογράφησή τους) και εφόσον δεν υπάρχουν αξιόπιστα δεδομένα εγγραφής, οι αρμόδιες αρχές οφείλουν να διενεργούν προσωπικές συνεντεύξεις, και, εάν απαιτείται, να αναζητούν επιπρόσθετα αποδεικτικά στοιχεία που καταδεικνύουν ότι το πρόσωπο όντως χρησιμοποιεί την δηλωθείσα ταυτότητα, για παράδειγμα, μέσω των εκλογικών καταλόγων ή των μητρώων κοινωνικών ασφαλίσεων.

Επιπλέον, τα έγγραφα «βάσης» πρέπει να πληρούν κάποιες ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας που να αποτρέπουν την παραποίηση. Η ΕΕ συνεισέφερε συνολικό ποσό 16 εκατομμυρίων EUR στην προώθηση πρωτοβουλιών ανάπτυξης και έρευνας⁸ για τη διασφάλιση ασφαλέστερων εγγράφων «βάσης». Τα μελλοντικά προγράμματα εργασίας του «Ορίζοντας 2020» για «Ασφαλείς κοινωνίες 2018-2020» θα προωθήσουν την έρευνα και την ανάπτυξη αναφορικά με την ασφάλεια των εγγράφων.

Εκτός της ΕΕ, υπάρχουν έργα, στο πλαίσιο του νέου πλαισίου εταιρικής σχέσης δυνάμει του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Μετανάστευση, και για την ανάπτυξη βάσεων δεδομένων καταγραφής βιομετρικών στοιχείων σε σημαντικές τρίτες χώρες-εταίρους, με ικανότητα εξασφάλισης της καλής λειτουργίας των ληξιαρχικών μητρώων και της ψηφιοποίησης δακτυλικών αποτυπωμάτων ή βιομετρικών στοιχείων.

Η Ευρωπόλ χρηματοδότησε την ανάπτυξη ενός εγχειριδίου για την ανίχνευση των πλαστών εγγράφων «βάσης». Περιέχει δείγματα και σύντομες περιγραφές των ευρωπαϊκών δελτίων ταυτότητας και εγγράφων «βάσης», αλλά δεν χρησιμοποιείται τόσο συχνά όσο θα έπρεπε.

⁷ Τα έγγραφα «βάσης» συνιστούν πιστοποιητικά γέννησης, γάμου ή θανάτου τα οποία χρησιμοποιούνται ως δικαιολογητικά για την έκδοση γνησίων εγγράφων ταυτότητας, διαμονής και ταξιδιού.

⁸ Δύο έργα που χρηματοδοτούνται από το 7ο πρόγραμμα-πλαίσιο σχετίζονται ειδικότερα με την ασφάλεια των εγγράφων και τη διαχείριση των δελτίων ταυτότητας: «Fast and trustworthy identity delivery and check with e-passports leveraging traveller privacy» (Fidelity) (Γρήγορη και αξιόπιστη εξακρίβωση ταυτότητας και έλεγχος μέσω ηλεκτρονικών διαβατηρίων που αναβαθμίζουν την ιδιωτικότητα του ταξιδιώτη) και «Recommendations for reliable breeder documents restoring e-passport confidence and leveraging extended border security» (Origins) (Συστάσεις για αξιόπιστα έγγραφα «βάσης» για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του ηλεκτρονικού διαβατηρίου και την αναβάθμιση της ασφάλειας των συνόρων). Στο πλαίσιο της πρόκλησης «Ασφαλείς Κοινωνίες» του προγράμματος «Ορίζων 2020» χρηματοδοτείται το έργο «Reliable European identity ecosystem» (ARIES).

Η ηλεκτρονική ταυτοποίηση και οι υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές⁹ μπορούν επίσης να συμβάλουν στον εντοπισμό πλαστών εγγράφων και την ενίσχυση της ασφάλειας των ηλεκτρονικών εγγράφων, με την παροχή αποδεικτικών στοιχείων περί της ταυτότητας και την πρόληψη απατών περί την ταυτότητα μέσω της αμοιβαίας επιγραμμικής επικύρωσης των στοιχείων ταυτότητας. Επίσης, δύναται να συνδράμει στην παροχή ασφαλών επιγραμμικών εφαρμογών για την ανανέωση των ταξιδιωτικών εγγράφων.

Ο πρόσφατα εκδοθείς κανονισμός για την απλούστευση της κυκλοφορίας των δημοσίων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹⁰ ορίζει ότι τα πιστοποιητικά γέννησης και γάμου που εκδίδονται σε κράτος μέλος μπορούν να γίνουν δεκτά ως γνήσια σε άλλο κράτος μέλος χωρίς να φέρουν σφραγίδα επικύρωσης της γνησιότητας. Ο εν λόγω κανονισμός συμβάλλει στην καταπολέμηση της απάτης, κατά το μέτρο που θεσπίζει ένα σύστημα διοικητικής συνεργασίας στο πλαίσιο του οποίου τα κράτη μέλη επικοινωνούν μεταξύ τους σε περίπτωση που έχουν αμφιβολίες ως προς τη γνησιότητα δημόσιου εγγράφου, όπως για παράδειγμα, για τον έλεγχο της γνησιότητας των εγγράφων «βάσης».

Ειδικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να εξετάσουν τον καλύτερο τρόπο για την αποτροπή της έκδοσης γνησίων εγγράφων με βάση ψευδή στοιχεία ταυτότητας, για παράδειγμα, μέσω της θέσπισης αυστηρότερων διαδικασιών σε περιπτώσεις καταχώρισης ταυτότητας σε μεταγενέστερο στάδιο του βίου/αιτήσεων υποβαλλόμενων για πρώτη φορά ή αλλαγής ονόματος·
- να αξιολογήσουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να θωρακίσουν κατά της απάτης τα έγγραφα «βάσης» που εκδίδουν , όπως, για παράδειγμα, με την προσθήκη πρόσθετων χαρακτηριστικών ασφαλείας·
- να διασφαλίσουν την ευρεία διανομή του εγχειριδίου της Ευρωπόλ σχετικά με τα έγγραφα «βάσης» σε όλες τις αρχές που εκδίδουν έγγραφα και να προωθήσουν την αδιάλειπτη χρήση του· και
- να εφαρμόσουν αμελλητί τον κανονισμό για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να διερευνήσουν τη δυνατότητα ενίσχυσης της ασφάλειας των δημοσίων εγγράφων μέσω της χρήσης του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά.

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής ενέργειες:

⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ (ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 73-114).

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1191 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1024/2012 (ΕΕ L 200 της 26.7.2016, σ. 1–136.)

- θα εκτιμήσει την τρέχουσα κατάσταση στα κράτη μέλη και θα διευκολύνει τη συζήτηση σχετικά με την ενσωμάτωση βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων (εικόνα προσώπου και/ή δακτυλικά αποτυπώματα) στα δημοτολόγια, με πλήρη σεβασμό της νομοθεσίας για την προστασία των δεδομένων και λαμβανομένου υπόψη του εθνικού πλαισίου κάθε κράτους μέλους·
- θα διευκολύνει τη συζήτηση σχετικά με το πώς μπορεί να ενισχυθεί η ασφάλεια των εγγράφων «βάσης», από το δεύτερο τρίμηνο του 2017·
- θα συνεργαστεί με σημαντικές τρίτες χώρες-εταίρους για την προώθηση και τη στήριξη της ενσωμάτωσης βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων στα δημοτολόγια τους·
- θα ενισχύσει δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης στον τομέα των εγγράφων «βάσης» και επαλήθευσης γνησιότητας των εγγράφων, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης των δυνατοτήτων των κινητών τεχνολογιών, στο πλαίσιο του στόχου «Ασφαλείς κοινωνίες 2018-2020» του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»· και
- θα παρακολουθεί την εφαρμογή του κανονισμού για την προώθηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών μέσω της απλούστευσης των απαιτήσεων για την υποβολή ορισμένων δημόσιων εγγράφων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και θα διερευνήσει τις δυνατότητες που διαθέτει για την περαιτέρω ενίσχυση της ασφάλειας των δημοσίων ηλεκτρονικών εγγράφων.

2. Έκδοση εγγράφων

Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που συνήλθε τον Δεκέμβριο 2005, εγκρίθηκαν από όλα τα κράτη μέλη τα συμπεράσματα¹¹ σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα για μια ασφαλή διαδικασία έκδοσης των εθνικών δελτίων ταυτότητας των κρατών μελών. Ακολούθησε η έκδοση ψηφίσματος το 2006¹². Οι συστάσεις σχετίζονται με την έκδοση των εθνικών δελτίων ταυτότητας τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ταξιδιωτικά έγγραφα, αλλά μπορούν να εφαρμοστούν ομοίως για το σύνολο των ταξιδιωτικών εγγράφων. Εντούτοις, ορισμένες συστάσεις (για παράδειγμα, η απαίτηση υποβολής της αίτησης αυτοπροσώπως και η παρακολούθηση όλης της διαδικασίας έκδοσης) δεν έχουν εφαρμοσθεί ακόμα πλήρως.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ενθάρρυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών των κρατών μελών όσον αφορά τόσο την καταχώριση των βιομετρικών στοιχείων όσο και τις διαδικασίες χορήγησης και έκδοσης εγγράφων, με σκοπό την επίτευξη μεγαλύτερης συνοχής μεταξύ εθνικών πρακτικών. Η Επιτροπή θα συμβάλει μέσω της οργάνωσης σεμιναρίων και της σύγκλησης ad hoc συνεδριάσεων.

Είναι γνωστό ότι οι αποκεντρωμένες διαδικασίες έκδοσης καθιστούν ευκολότερη την κλοπή και επαναχρησιμοποίηση κενών (μη συμπληρωμένων) εγγράφων. Η κεντρική διαχείριση και παρακολούθηση/έλεγχος των διαδικασιών έκδοσης και προσωποποίησης (συμπλήρωση

¹¹ Συμπεράσματα των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που αφορούν τα κοινά ελάχιστα πρότυπα ασφαλείας για τα εθνικά δελτία ταυτότητας των κρατών μελών (1-2 Δεκεμβρίου 2005).

¹² Ψήφισμα των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντων στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 4 και 5 Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τα ελάχιστα πρότυπα ασφαλείας των δελτίων ταυτότητας που εκδίδουν κράτη μέλη και ισχύουν ως ταξιδιωτικά έγγραφα.

κενών εγγράφων) μπορεί να αποτρέψει την κυκλοφορία κλαπέντων (ιδίως δε κενών) εγγράφων.

Ειδικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να διασφαλίσουν την πλήρη εφαρμογή του ψηφίσματος του 2006 σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για την ασφάλεια των διαδικασιών έκδοσης,
- να ανταλλάσσουν πληροφορίες για βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την καταχώριση των βιομετρικών στοιχείων αλλά και για τις διαδικασίες έκδοσης και χορήγησης εγγράφων, και
- να ενισχύσουν την παρακολούθηση της διαδικασίας προσωποποίησης/έκδοσης δελτίων ταυτότητας και ταξιδιωτικών εγγράφων με σκοπό τον περιορισμό της κλοπής μη συμπληρωθέντων εγγράφων.

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής ενέργειες:

- θα διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών σχετικά με τις διαδικασίες έκδοσης και διαχείρισης ταυτότητας, μέσω της διοργάνωσης σεμιναρίων από το πρώτο τρίμηνο του 2017.

3. Παραγωγή εγγράφων

3.1 Χαρακτηριστικά ασφαλείας στα ταξιδιωτικά έγγραφα

Στο πλαίσιο της ενωσιακής νομοθεσίας έχουν καθιερωθεί πρότυπα για τα χαρακτηριστικά ασφαλείας και τη χρήση βιομετρικών στοιχείων στα διαβατήρια και τα ταξιδιωτικά έγγραφα των κρατών μελών¹³ ενώ επίσης έχει καθιερωθεί ενιαίος τύπος θεώρησης¹⁴ και αδειών διαμονής για υπηκόους τρίτων χωρών¹⁵. Τα πρότυπα αυτά εφαρμόζονται ομοίως για την έκδοση αδειών τοπικής διασυνοριακής κυκλοφορίας¹⁶ και αδειών που εκδίδονται στο πλαίσιο του υφισταμένου κεκτημένου για τη νόμιμη μετανάστευση. Οι σχετικές τεχνικές προδιαγραφές για τα έγγραφα επικαιροποιούνται συνεχώς με σκοπό την πρόληψη της απάτης, γεγονός που καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την παραγωγή εγγράφων σε πλήρη συμμόρφωση με τις πιο πρόσφατες εκδοχές των εν λόγω τεχνικών προδιαγραφών.

Η Επιτροπή παρουσίασε δύο προτάσεις¹⁷ για την αναβάθμιση των χαρακτηριστικών ασφαλείας και την καθιέρωση νέου σχεδίου για τις θεωρήσεις και τις άδειες διαμονής για

¹³ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2252/2004 (ΕΕ L 385 της 22.5.2008, σ. 1). Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία δεν υπόκεινται στην εφαρμογή του παρόντος μέτρου.

¹⁴ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1683/95 (ΕΕ L 164 της 13.4.2006, σ. 1).

¹⁵ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 (ΕΕ L 157 της 13.4.2006, σ. 1).

¹⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1931/2006 (ΕΕ L 405 της 11.2.2006, σ. 1).

¹⁷ Πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1683/95 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 1995, για την καθιέρωση θεώρησης ενιαίου τύπου (COM(2015) 303 final). Πρόταση για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών (COM(2016) 434 final).

υπηκόους τρίτων χωρών. Η ταχεία έγκριση των εν λόγω προτάσεων θα συνέβαλε στη μείωση της χρήσης πλαστογραφημένων εγγράφων με σκοπό την είσοδο στον χώρο χωρίς ελέγχους στα εσωτερικά σύνορα.

Επί του παρόντος, τα επίπεδα ασφαλείας των εθνικών δελτίων ταυτότητας που εκδίδουν κράτη μέλη καθώς και των εγγράφων διαμονής των υπηκόων της Ένωσης που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος και των μελών των οικογενειών τους παρουσιάζουν σημαντική διακύμανση, γεγονός το οποίο ενισχύει τον κίνδυνο της απάτης και πλαστογράφησης εγγράφου, ενώ προκαλεί πρακτικές δυσκολίες για τους πολίτες κατά την άσκηση του δικαιώματός τους για ελεύθερη κυκλοφορία. Σε συνέχεια έκθεσης του 2013 για την ιθαγένεια της ΕΕ, και όπως επισημάνθηκε στην ανακοίνωση του 2016 με τίτλο «Ενίσχυση της ασφάλειας σε έναν κόσμο σε διαρκή κίνηση», η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη¹⁸ για την περαιτέρω αξιολόγηση των ζητημάτων ασφαλείας, συμπεριλαμβανόμενης της ενδεχόμενης εναρμόνισης χαρακτηριστικών ασφαλείας για την ενίσχυση της προστασίας τους έναντι των κινδύνων απάτης σχετικά με έγγραφα. Η ενίσχυση των χαρακτηριστικών ασφαλείας των δελτίων ταυτότητας και των εγγράφων διαμονής θα μπορούσε επίσης να συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος για το οποίο έγινε λόγος σε προηγούμενες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής και συνίσταται στο γεγονός ότι τα εθνικά δελτία ταυτότητας με το χαμηλότερο επίπεδο ασφάλειας είναι τα συχνότερα εντοπιζόμενα πλαστά έγγραφα.

Στο πλαίσιο του δικαιώματος προξενικής προστασίας που απολαμβάνουν οι πολίτες της ΕΕ των οποίων τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν διπλωματική ή προξενική εκπροσώπηση σε τρίτη χώρα, ενδέχεται να κληθεί άλλο κράτος μέλος να εκδώσει προσωρινά ταξιδιωτικά έγγραφα στους εν λόγω πολίτες. Με απόφαση του 1996¹⁹ θεσπίστηκε ένα ομοιόμορφο προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο που χορηγείται για την επιστροφή των πολιτών στις πατρίδες τους. Η έκδοση των προσωρινών ταξιδιωτικών εγγράφων συνιστά τη συνηθέστερη μορφή προξενικής προστασίας. Κατόπιν 20 ετών, η εν λόγω απόφαση θεωρείται ως παρωχημένη²⁰. Ορισμένα κράτη μέλη δεν χρησιμοποιούν το προσωρινό ταξιδιωτικό έγγραφο, διότι θεωρούν ότι δεν παρέχει προστασία κατά της απάτης όσον αφορά τα έγγραφα. Στο πλαίσιο της εν λόγω αναθεώρησης, η Επιτροπή θα διερευνήσει το ενδεχόμενο εκσυγχρονισμού των χαρακτηριστικών ασφαλείας τα οποία διέπουν τα προσωρινά ταξιδιωτικά έγγραφα.

3.2. Καταχώριση των βιομετρικών στοιχείων

Έχουν καταρτισθεί κατευθυντήριες γραμμές σε ενωσιακό επίπεδο για τις αρχές που καταχωρίζουν βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία σε διαβατήρια και άδειες διαμονής για υπηκόους τρίτων χωρών²¹. Πρόκειται για σημαντικό καθήκον, δεδομένου ότι οι περισσότερες περιπτώσεις έλλειψης ταύτισης στον συνοριακό έλεγχο προκαλούνται λόγω της εσφαλμένης καταχώρισης δεδομένων κατά τη διαδικασία έκδοσης του εγγράφου. Η βιομετρική ποιότητα είναι η πιο σημαντική παράμετρος που επηρεάζει την ακρίβεια των αυτοματοποιημένων βιομετρικών συστημάτων. Θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν αδυναμίες του βιομετρικού

¹⁸ Μελέτη για την υποστήριξη της προετοιμασίας εκτίμησης επιπτώσεων των πρωτοβουλιών πολιτικής της ΕΕ σχετικά με έγγραφα διαμονής και ταυτότητας για τη διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας.

¹⁹ Απόφαση των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών, που συνήλθαν στο πλαίσιο του Συμβουλίου στις 25.06.1996, ΕΕ L 168 της 6.7.1996.

²⁰ Λόγω επίσης της έναρξης ισχύος της οδηγίας 2015/637/ΕΕ περί των μέτρων συντονισμού και συνεργασίας προς διευκόλυνση της προξενικής προστασίας για μη αντιπροσωπευόμενους πολίτες της Ένωσης σε τρίτες χώρες.

²¹ Απόφαση C(2011) 5499 της Επιτροπής, της 4ης Αυγούστου 2011.

συστήματος, όπως η «μορφοποίηση προσώπου (face-morphing)» και η «πλαστοπροσωπία με την υπεξαίρεση δακτυλικών αποτυπωμάτων (fingerprint spoofing)»²².

Ειδικές δράσεις

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα πρέπει:

- να εγκρίνουν το συντομότερο δυνατό τις προτάσεις σχετικά με ασφαλέστερες για τις θεωρήσεις ενιαίου τύπου και άδειες διαμονής για τους υπηκόους τρίτων χωρών ώστε να αποφεύγονται ενδεχόμενες περαιτέρω περιπτώσεις απάτης.

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής ενέργειες:

- Το πρώτο τρίμηνο του 2017, θα ολοκληρώσει τη μελέτη σχετικά με τις επιλογές πολιτικής της ΕΕ για τη βελτίωση της ασφάλειας των δελτίων ταυτότητας των πολιτών της Ένωσης και των εγγράφων διαμονής των πολιτών της Ένωσης που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος και των μελών της οικογενείας τους που είναι υπήκοοι τρίτων κρατών μελών, με σκοπό τον περιορισμό του κινδύνου απάτης και παραποίησης. Η Επιτροπή θα εκτιμήσει τα μελλοντικά μέτρα, επιλογές πολιτικές και τις σχετικές επιπτώσεις τους, με σκοπό τη δρομολόγηση μιας πιθανής νομοθετικής πρωτοβουλίας μέχρι τα τέλη του 2017.
- Θα εξετάσει κατά πόσον υφίσταται ανάγκη τροποποίησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1931/2006 προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι όροι έκδοσης αδειών τοπικής διασυνοριακής κυκλοφορίας, καθώς και των χαρακτηριστικών ασφαλείας των αδειών, εγγυώνται την ορθή εκτίμηση της επικινδυνότητας χωρίς να θίγονται τα οφέλη που απολαμβάνουν οι κάτοχοι των αδειών δυνάμει του κανονισμού και του κώδικα συνόρων του Σένγκεν.
- Από το τρίτο τρίμηνο του 2017, θα αναπτύξει περαιτέρω εργαλεία καθοδήγησης/κατάρτισης για την ορθή εγγραφή των βιομετρικών αναγνωριστικών στοιχείων, ιδίως δε με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας των βιομετρικών δεδομένων καθώς και την αντιμετώπιση των αδυναμιών.
- Θα παρακολουθεί τη συμμόρφωση των χαρακτηριστικών ασφαλείας των ταξιδιωτικών εγγράφων που εκδίδουν τα κράτη μέλη με τις ενωσιακές τεχνικές προδιαγραφές.

4. Έλεγχος εγγράφων

Ο κώδικας συνόρων του Σένγκεν²³ θεσπίζει διαδικασίες ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα, τόσο για τους υπηκόους των κρατών μελών όσο και για υπηκόους τρίτων χωρών. Οι συνοριοφύλακες οφείλουν να διενεργούν τους ελέγχους αυτούς με ταχύτητα και να

²² Μορφοποίηση προσώπου (face-morphing): μείξη δύο εικόνων προσώπου σε μία με τη χρήση ψηφιακών προγραμμάτων. Πλαστοπροσωπία με την υπεξαίρεση δακτυλικών αποτυπωμάτων (fingerprint-spoofing): χρήση πλαστών δακτυλικών αποτυπωμάτων αντιγράφοντας δακτυλικά αποτυπώματα πάνω σε καουτσούκ.

²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/399 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2016, περί κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν) (ΕΕ L 77 της 23.3.2016, σ. 1).

χρησιμοποιούν βάσεις δεδομένων/τεχνολογίες, εργαλεία κατάρτισης και καθοδήγησης που τους παρέχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τα ταξιδιωτικά έγγραφα.

4.1 Ηλεκτρονικοί έλεγχοι των ταξιδιωτικών εγγράφων υπηκόων τρίτων χωρών

Η ηλεκτρονική επαλήθευση της γνησιότητας των ταξιδιωτικών εγγράφων των υπηκόων τρίτων χωρών αποτελεί σημαντική συνιστώσα του μελλοντικού συστήματος εισόδου/εξόδου²⁴. συμβάλλει στην ασφάλεια, καθώς επιτρέπει τον εντοπισμό και την πάταξη της υποκλοπής ταυτότητας, καθώς και της κατάχρησης ταξιδιωτικών εγγράφων. Επιπλέον, το σύστημα συμβάλλει στην πάταξη υποκλοπής ταυτότητας μέσω της διαχείρισης της βιομετρικής ταυτότητας των υπηκόων τρίτων χωρών περίπου με τον ίδιο τρόπο που το Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις το πράττει για τους κατόχους θεώρησης. Τα δύο συστήματα αλληλοσυνδέονται στενά για τους σκοπούς αυτούς.

Η απόκτηση πιστοποιητικών από τρίτες χώρες (τις εθνικές αρχές πιστοποίησης) για την εξακρίβωση της γνησιότητας του ταξιδιωτικού εγγράφου είναι μια χρονοβόρα και ευαίσθητη διαδικασία, αλλά είναι επίσης αναγκαία η διασφάλιση ότι δεν έχει διαρρηχθεί η αλυσίδα εμπιστοσύνης από τον «παραγωγό» του πιστοποιητικού στον «καταναλωτή» (χρήστη). Η Επιτροπή ξεκίνησε ένα πιλοτικό έργο το 2015 με σκοπό να εξετάσει τον τρόπο συλλογής των πιστοποιητικών τρίτων χωρών, επικύρωσης του επιπέδου αξιοπιστίας τους και της εν συνεχεία κοινοποίησής τους υπό μορφή «γενικού καταλόγου», σε συμμόρφωση προς την προδιαγραφή που θεσπίζει ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας²⁵. Από το 2017, ο εν λόγω γενικός κατάλογος θα μπορούσε να απλουστεύσει και να προωθήσει περαιτέρω την ηλεκτρονική επαλήθευση της γνησιότητας των ταξιδιωτικών εγγράφων υπηκόων τρίτων χωρών για όλα τα κράτη μέλη.

4.2 Έλεγχοι στις βάσεις δεδομένων

Οι κάτοχοι των εγγράφων οφείλουν να αναφέρουν αμέσως την κλοπή ή των απώλεια των εγγράφων τους. Εάν τα κράτη μέλη καταχωρίσουν αμελλητί αυτές τις πληροφορίες στο σύστημα πληροφοριών του Σένγκεν (SIS), καθώς και στη βάση δεδομένων της Ιντερπόλ για κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα, όπως απαιτείται δια του νόμου, τότε ο κίνδυνος της υποκλοπής ταυτότητας θα μειωθεί σημαντικά. Στις 24 Νοεμβρίου 2016, υπήρχαν πάνω από 52 εκατομμύρια καταχωρίσεις στο σύστημα SIS σχετικά με εκδοθέντα έγγραφα και 1 εκατομμύριο για μη συμπληρωθέντα (κενά) έγγραφα. Το 2015, σημειώθηκαν περίπου 18 500 θετικά αποτελέσματα αναζήτησης (hits) για εκδοθέντα έγγραφα.

Τα κράτη μέλη οφείλουν επίσης να διαβιβάζουν στην Ευρωπόλ τυχόν στοιχεία σχετικά με απολεσθέντα κλαπέντα ή υπεξαιρεθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα που έχουν εκδοθεί από τρίτες χώρες, έτσι ώστε να εισάγονται, κατά το μέτρο του δυνατού, στη ως άνω βάση δεδομένων της Ιντερπόλ για κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα. Η ενέργεια αυτή αποκτά ιδιαίτερη σημασία, ενδεικτικά, όσον αφορά τα δολιώς αποκτηθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα με χώρα έκδοσης την Συρία. Η εν λόγω βάση περιέχει πάνω από 68 εκατομμύρια καταχωρίσεις οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο αναζήτησης πάνω από 1 243 δισεκατομμύρια φορές μεταξύ Ιανουαρίου και Σεπτεμβρίου 2016 με αποτέλεσμα πάνω από 115 000 θετικά αποτελέσματα αναζήτησης (hits).

²⁴ COM(2016) 194 final, 6.4.2016.

²⁵ Ο γενικός κατάλογος συγκεντρώνει τα πιστοποιητικά διαφορετικών εθνικών αρχών πιστοποίησης και δημοσιεύεται από τις χώρες που έχουν επαληθεύσει τα πιστοποιητικά και έχουν υπογράψει τον κατάλογο. Η διαδικασία περιγράφεται στο έγγραφο 9303 του ΔΟΠΑ.

Η προτεινόμενη τροποποίηση του κώδικα συνόρων του Σένγκεν²⁶ θα καθιστούσε υποχρεωτική την επαλήθευση της γνησιότητας του συνόλου των ταξιδιωτικών εγγράφων, ανεξαρτήτως της ιθαγένειας του κατόχου, μέσω αναζήτησης στο σύστημα SIS και στη βάση δεδομένων για κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα. Το γεγονός αυτό θα καθιστούσε ευχερέστερο τον εντοπισμό εγγράφων τα οποία έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί, χαθεί και ακυρωθεί, καθώς και την κατάσχεσή τους ή τη φύλαξή τους ως αποδεικτικών στοιχείων. Επιπλέον, το προτεινόμενο σύστημα πληροφοριών και άδειας ταξιδιού της ΕΕ (ETIAS)²⁷ θα επιτρέπει τον έλεγχο των ταξιδιωτικών εγγράφων των υπηκόων τρίτων χωρών που απαλλάσσονται από την υποχρέωση θεώρησης, αντιπαραβάλλοντας τα στοιχεία με το σύστημα SIS και τη βάση δεδομένων της Ιντερπόλ για τα κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα πριν από την άφιξή τους στα εξωτερικά σύνορα. Η ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου για τα συστήματα πληροφοριών και τη διαλειτουργικότητα²⁸ διερευνά τρόπους με τους οποίους η διαλειτουργικότητα θα μπορούσε να συμβάλει στη βελτίωση των ελέγχων των εγγράφων και της ταυτότητας.

4.3 Κατάρτιση

Τα κράτη μέλη, οι αρμόδιοι ενωσιακοί οργανισμοί και ο Οργανισμός για την Ασφάλεια και Συνεργασία στην Ευρώπη (μεταξύ άλλων), ανέπτυξαν μεθόδους κατάρτισης για συνοριοφύλακες ως προς τον εντοπισμό απάτης σχετικά με έγγραφα. Τα εργαλεία αυτά πρέπει να επικαιροποιούνται συνεχώς, κυρίως για την εστίαση στις νέες μορφές απάτης, όπως η εκμετάλλευση ομοιότητας, και να απευθύνονται σε όλους τους εμπλεκόμενους στην επαλήθευση γνησιότητας εγγράφων, όπως οι μεταφορείς, οι προξενικοί υπάλληλοι και οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η οδηγία για την ευθύνη των μεταφορέων προβλέπει οικονομικές κυρώσεις για τους μεταφορείς που μεταφέρουν υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν διαθέτουν τα κατάλληλα έγγραφα εισόδου στην ΕΕ. Θα πρέπει να εξετασθεί επίσης περαιτέρω το ενδεχόμενο θέσπισης κατάλληλων διατάξεων για την κατάρτιση των μεταφορέων με σκοπό τον καλύτερο εντοπισμό της απάτης σχετικά με έγγραφα.

4.4 Εργαλεία

Τα διαθέσιμα εργαλεία για την παροχή συνδρομής στους αστυνομικούς υπάλληλους, συνοριοφύλακες και λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς με σκοπό την ανίχνευση απάτης σχετικά με έγγραφα συμπεριλαμβάνουν το επιγραμμικό μητρώο γνησίων και πλαστών εγγράφων (FADO), το οποίο αποτελεί ενωσιακή βάση εικόνων με τυποποιημένες περιγραφές, στις 24 επίσημες γλώσσες της ΕΕ, των χαρακτηριστικών ασφαλείας και μεθόδων παραποίησης εγγράφων καθώς και ευρεία επιλογή υπερσυνδέσμων οι οποίοι προσφέρουν άμεση πρόσβαση σε λοιπές βάσεις δεδομένων σχετικά με τα έγγραφα, καθώς και διάφορες εθνικές ή εμπορικές εφαρμογές.

Το σύστημα FADO θεσπίστηκε σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και θα πρέπει να ενταχθεί σε ένα ενωσιακό νομικό πλαίσιο. Επί του παρόντος, τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να

²⁶ Η πρόταση τροποποίησης του κώδικα συνόρων του Σένγκεν (COM(2015) 670 final, 15.12.2015), θα εγκριθεί επίσημα κατά το πρώτο τρίμηνο του 2017.

²⁷ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού συστήματος πληροφοριών και αδειας ταξιδιού (ETIAS), καθώς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 515/2014, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2016/794 και (ΕΕ) 2016/1624 (COM(2016) 731 final).

²⁸ Η πρόταση αυτή εισήχθη σε συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής για *Πιο ισχυρά και έξυπνα συστήματα πληροφοριών για τα σύνορα και την ασφάλεια* (COM(2016) 205 final, 6.4.2016).

αναφορώνουν έγγραφα (ούτε τα γνήσια έγγραφα που έχουν εκδώσει τα ίδια ούτε τα πλαστογραφημένα τα οποία έχουν εντοπίσει), με αποτέλεσμα την ευρεία διακύμανση ως προς τον βαθμό συμβολής τόσο ως προς τα έγγραφα κρατών μελών της ΕΕ όσο και ως προς έγγραφα τρίτων χωρών. Επιπλέον, η πραγματική χρήση της εν λόγω βάσης δεδομένων είναι προς το παρόν περιορισμένη. Θα πρέπει να διεξαχθεί ανάλυση όσον αφορά την προστιθέμενη αξία του συστήματος και τον βαθμό στον οποίο απαιτείται η βελτίωσή του.

Πέραν των αστυνομικών και συνοριακών αρχών, οι πολιτικές αρχές και ιδιωτικοί φορείς²⁹ που υποχρεούνται να διενεργούν ελέγχους ταυτότητας για διάφορους λόγους, βασίζονται επίσης στη χρήση γνησίων ταξιδιωτικών εγγράφων και εγγράφων ταυτότητας. Η κοινότητα των μη ειδικών στα έγγραφα θα πρέπει επίσης να είναι σε θέση να χειρίζεται απλούς μηχανισμούς επαλήθευσης γνησιότητας οι οποίοι δεν απαιτούν ειδικές γνώσεις ή εξειδικευμένο εξοπλισμό. Οι μη ειδικοί και το ευρύ κοινό έχουν πρόσβαση σε υποσύστημα του FADO το οποίο προσφέρει λιγότερο λεπτομερή στοιχεία. Θα πρέπει να διερευνηθούν μέσα που θα παρέχουν ευρύτερη πρόσβαση σε ανακοινώσεις απολεσθέντων ή κλαπέντων εγγράφων, σε βάσεις δεδομένων σχετικά με γνήσια έγγραφα καθώς και στις τελευταίες εξελίξεις στις μεθόδους απάτης που χρησιμοποιούνται.

4.5 Βιομετρικό σύστημα στα ταξιδιωτικά έγγραφα

Τα βιομετρικά αναγνωριστικά στοιχεία συνιστούν ένα σημαντικό εργαλείο για τον εντοπισμό της απάτης. Οι συνοριοφύλακες μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν για την εξακρίβωση της ταυτότητας του προσώπου, ιδίως μέσω της σύγκρισης μεταξύ των δεδομένων που βρίσκονται σε ολοκληρωμένο κύκλωμα εγγράφων (τσιπ) και εκείνων που αναγράφονται στο έγγραφο.

Προκειμένου να ελέγξουν τα ηλεκτρονικά συστατικά στοιχεία των ηλεκτρονικών διαβατηρίων και των ηλεκτρονικών αδειών διαμονής, οι αρχές απαιτούν από το κράτος μέλος που εξέδωσε το έγγραφο να τους παράσχει τα απαιτούμενα πιστοποιητικά έτσι ώστε να έχουν πρόσβαση στα δακτυλικά αποτυπώματα που αποθηκεύονται στο τσιπ. Ο συστηματικός ηλεκτρονικός έλεγχος των δεδομένων του τσιπ θα μπορούσε να οδηγήσει στην ανίχνευση των συνηθέστερων περιπτώσεων απάτης σχετικά με τα έγγραφα, όπως αλλοιώσεις της φωτογραφίας του κατόχου. Δυστυχώς, δεν συμμετέχουν όλα τα κράτη μέλη στη διαδικασία ανταλλαγής των πιστοποιητικών τους.

Οι δυνατότητες αντιμετώπισης της απάτης που διαθέτει το σύστημα SIS θα ενισχυθούν με την εφαρμογή της λειτουργίας αναζήτησης δακτυλικών αποτυπωμάτων. Τα πρώτα στοιχεία (ο μηχανισμός ελέγχου ποιότητας των δεδομένων) θα είναι έτοιμα μέχρι τα μέσα του 2017 και οι εργασίες σε κεντρικό επίπεδο θα ολοκληρωθούν το τελευταίο τρίμηνο του 2017. Η λειτουργία αυτή θα συμβάλει στην αποτελεσματικότερη ταυτοποίηση των αναζητούμενων από τις αρχές προσώπων, χρησιμοποιώντας τα δακτυλικά τους αποτυπώματα. Το αυτοματοποιημένο σύστημα αναγνώρισης δακτυλικών αποτυπωμάτων (AFIS) προσφέρει τη δυνατότητα ελέγχων ταυτότητας και συμβάλλει σε σημαντικό βαθμό στον εντοπισμό της απάτης σχετικά με τα ταξιδιωτικά έγγραφα και την ταυτότητα. Τα κράτη μέλη θα αρχίσουν να το εφαρμόζουν σταδιακά από τις αρχές του 2018.

Τα διαβατήρια, δελτία ταυτότητας, άδειες οδήγησης, άδειες διαμονής και ταξιδιωτικά έγγραφα που έχουν κλαπεί, υπεξαιρεθεί, απολεσθεί ή ακυρωθεί μπορούν ήδη να εισαχθούν στο SIS. Εντούτοις η Επιτροπή μελετά το ενδεχόμενο να προτείνει (στο πλαίσιο της

²⁹ Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής φορείς: ταχυδρομικές υπηρεσίες, τράπεζες, συμβολαιογράφοι, ταξιδιωτικά γραφεία, επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων, πρακτορεία μεταφοράς χρημάτων.

αναθεώρησης της νομικής βάσης του συστήματος) την ενσωμάτωση ομοίως των παραπονημένων εγγράφων. Με τον τρόπο αυτό, ο εντοπισμός και η κατάσχεση των εγγράφων θα διέπονται από μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Ειδικές δράσεις

Τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να προβαίνουν σε συστηματική καταγραφή του συνόλου των κλαπέντων, υπεξαيرهθέντων και ακυρωθέντων εγγράφων στο SIS καθώς και στη βάση δεδομένων της Ιντερπόλ για τα κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι έχουν κατασχεθεί ή/και φυλάσσονται ως αποδεικτικά στοιχεία στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας εάν επανυποβληθούν από τον κάτοχο, αποσύροντάς τα ουσιαστικά από την κυκλοφορία·
- να τροφοδοτούν συστηματικά τις βάσεις δεδομένων με πληροφορίες που αφορούν κλαπέντα, υπεξαيرهθέντα, απολεσθέντα και ακυρωθέντα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από τρίτες χώρες, σε περίπτωση που δεν προβαίνουν στην ενέργεια οι ίδιες οι εκδούσες χώρες·
- να διασφαλίσουν την ευρύτερη πρόσβαση των συνοριοφυλάκων στα σχετικά πληροφοριακά συστήματα·
- να βελτιώσουν τις διαδικασίες συλλογής δεδομένων και ανταλλαγής πληροφοριών για την απάτη ως προς τα έγγραφα, κυρίως όσον αφορά την εκμετάλλευση ομοιότητας, τα δολίως αποκτηθέντα γνήσια έγγραφα και την υποκλοπή ταυτότητας και
- να επιταχύνουν την εφαρμογή της λειτουργίας αναζήτησης δακτυλικών αποτυπωμάτων στο SIS.

Η Επιτροπή θα προβεί στις εξής ενέργειες:

- θα προτείνει την αναθεώρηση της νομικής βάσης του SIS, έτσι ώστε να δώσει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να ενσωματώσουν παραποιημένα ταξιδιωτικά έγγραφα στο σύστημα κατά τον Δεκέμβριο του 2016·
- θα διερευνήσει από κοινού με τα κράτη μέλη τον τρόπο βελτίωσης της βάσης δεδομένων για τα πλαστά και γνήσια έγγραφα (FADO), συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των δυνατοτήτων μελλοντικής της ανάπτυξης, συνεργειών και προστιθέμενης αξίας, ξεκινώντας τις εργασίες διερεύνησης από το πρώτο τρίμηνο του 2017·
- θα μεριμνήσει για τακτικά επικαιροποιούμενο κατάλογο πιστοποιητικών τα οποία απαιτούνται για την ηλεκτρονική ταυτοποίηση των ταξιδιωτικών εγγράφων κατά τη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2017·
- θα συνεργαστεί με τους αρμόδιους ενωσιακούς οργανισμούς για την προώθηση των δραστηριοτήτων κατάρτισης σε νέους τομείς απάτης σχετικά με τα έγγραφα·
- θα διερευνήσει κατά πόσο είναι δυνατή η συμπερίληψη απαιτήσεων κατάρτισης στην οδηγία για την ευθύνη των μεταφορέων·
- θα εξετάσει τον τρόπο βελτίωσης της διαθεσιμότητας των πληροφοριών σχετικά με

νέα και πλαστά έγγραφα στην κοινότητα των μη ειδικών στα έγγραφα κατά το τελευταίο τρίμηνο το 2017.

- θα συνεχίσει να ελέγχει την εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας σχετικά με τη χρήση των βιομετρικών εργαλείων (εφαρμογών) για την ασφάλεια των εγγράφων και την ανταλλαγή των πιστοποιητικών μεταξύ των κρατών μελών και
- θα θέσει σε εφαρμογή τη λειτουργία αναζήτησης δακτυλικών αποτυπωμάτων σε κεντρικό επίπεδο στο σύστημα SIS κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2017.

III ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΟΥ ΘΑ ΔΟΘΕΙ

Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί η ταχεία εφαρμογή του παρόντος σχεδίου δράσης. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έως το τέλος του πρώτου τριμήνου του 2018 σχετικά με την πρόοδο που θα σημειωθεί ως προς το σχέδιο δράσης.